

Handlingsplan för Gul Flagg

För social och kulturell hållbarhet

#hurdant spår lämnar du efter dig?

#allas lika värde!

#”att göra förlåt!”

#vill du vara med?

#säg hej!

GUL FLAGG SKOLOR:

BILLNÄS SKOLA, POJO KYRKOBYSKOLA, SNAPPERTUNA SKOLA, VÄSTERBY SKOLA

**DENNA HANDLINGSPLAN ÄR BILLNÄS SKOLAS VERSION AV
GENOMFÖRANDET
AUGUSTI 2024**

HANDLINGSPLAN FÖR SOCIAL OCH KULTURELL HÅLLBARHET

”En glad, tolerant, kreativ, internationell, ansvarstagande, jämställd elev i en stark gemenskap.”

Skolans värdegrund och verksamhetskultur

Skolans kultur och atmosfär har stor påverkan på elevernas välmående och framgång i skolan. Elevens välmående påverkar inläringen. Verksamhetskulturen påverkas av värdegrunden. Skolans vardag påverkas av de regler som gjorts upp (ordnings- och trivseregler) samt av värdegrunden som ligger som bas för verksamheten. Att varje elev har rätt till en trygg vardag i skolan baserar sig både på Finlands grundlag, liksom på principer enligt grunderna för läroplanen 2016.

Enligt Finlands grundlag och lagen om likabehandling får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, sexuell läggning, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hens person.¹ Jämställdhetslagen förpliktar alla läroanstalter att se till att alla har lika möjligheter till utbildning, oberoende av kön. Undervisningen och lärostoffet ska stödja syftet med jämställdhetslagen².

Utdrag ur läroplansgrunderna 2016: ”FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna är en grundläggande historisk och etisk tolkning av betydelsen av mänskliga rättigheter³. Finland har förbundit sig att följa de flesta internationella avtal om mänskliga rättigheter som förutsätter att varje barns lärande och välbefinnande ska tryggas. De mest centrala är FN:s konvention om barnets rättigheter, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter det vill säga den s.k. ESK-konventionen, Europakonventionen samt FN:s konvention om handikappades rättigheter⁴. För att trygga samernas rättigheter ska dessutom FN:s deklaration om urfolkens rättigheter beaktas⁵.

FN:s konvention om barnets rättigheter ger juridisk grund för den grundläggande utbildningen. Enligt konventionen är alla som arbetar med eller för barn skyldiga att följa avtalets grundläggande principer, som är att alla barn har samma rättigheter och lika värde, att barnet ska skyddas mot diskriminering, att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn, att alla barn har rätt till skydd, omvårdnad och utveckling och att alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Enligt konventionen har varje barn rätt till ett gott liv och till individuell, fysisk, psykisk, andlig, moralisk och social utveckling.”

¹ Finlands grundlag (731/1999) 6 § 2 mom. och Lag om likabehandling 6 § 1 mom.

² Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) 5 §

³ FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna 1948

⁴ FN:s konvention om barnets rättigheter FördrS 59–60/1991, ESK-konventionen FördrS 6/1976, Europakonventionen FördrS 85–86/1998 och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

⁵ FN:s konvention om urfolkens rättigheter 2007

Enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen samt av bildningsnämnden i Raseborgs stad fastställda läroplan skall värdegrunden basera sig på följande principer:

- *Alla elever är unika och har rätt till god undervisning*
- *Humanitet, bildning, jämlikhet och demokrati*
- *Kulturell mångfald är en rikedom*
- *Nödvändigheten av en hållbar livsstil*

Elevernas åsikter om prioriteringar i vardagen gäller vänskap, arbetsro, glädje, rättvisa och undervisning. Då vårdnadshavare uttryckt åsikter gällande värdegrunden så har ord som undervisning, uppmuntran, rättvisa, arbetsro och trygghet lyfts upp.

Vi vill i Billnäs skolas plan lyfta upp följande värdegrundssyn:

I Billnäs skola jobbar vi återkommande för värdegrundssynen med personalen. Vi ser värdegrunden som starkt sammanhängande med det dagliga arbetet. Betydelsen av värdegrundsarbetet ökar i dagens värld. Vi omges av ett multimedialt informationsflöde, globala nätverk, sociala nätverk och kamratrelationer som formar barnens värderingar. I takt med att eleverna lär sig formar de också sin identitet, människosyn och världsbild. Barnet behöver uppmuntran och individuellt stöd för att växa till sin fulla potential som människa och samhällsmedlem. Eleven behöver känna sig hörd och uppskattad för att få en känsla av samhörighet. Utbildningen ska främja välbefinnande, demokrati och aktiv medverkan i medborgarsamhället. Jämlikhet och en allmän princip om alla människors lika värde är ett centralt mål för vår verksamhet. Vi vill också ge en grund för ett världsmedborgarskap som respekterar de mänskliga rättigheterna och som sporrar till positiva förändringar. Dessa positiva förändringar kan ses ur flera perspektiv. Människan är en del av naturen och helt beroende av livskraftiga ekosystem. Att förstå detta är centralt i att växa som människa. Därför behöver vi främja en hållbar livsstil (med bland annat trygga och fasta vardagsramar och -regler) och eko-social bildning. Vi kan se hållbar utveckling och livsstil ur fyra olika perspektiv: ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt. Den grundläggande utbildningen ska öppna perspektiv mot ett globalt ansvar som sträcker sig över generationer. Dessa tankar fungerar som en stomme för det dagliga arbetet i Billnäs skola. Vi tar i många situationer fasta på fördelen att Billnäs skola har få elever och att vi lätt kan samordna projekt för alla skolans elever. Vi understryker detta genom att gruppera in eleverna i åldersblandade grupper. I Billnäs skola är vi **Grön Flagg** för femtonde året i rad ur Eco-schools programmet, samt från och med läsåret 2016-2017 även **Gul Flagg**, som fokuserar på de sociala kompetenserna. Billnäs skola satsar inom hela enheten på att aktivera elever och personal fysiskt i vardagen. Från och med vårterminen 2017 har vi även kamratmedling som metod för konfliktlösning. Vi är således även en **kamratmedlingsskola**. I mars 2022 anmälde vi oss till Utbildningsstyrelsens **Läsande skola**. Textvärlden runt omkring oss förändras fortare än någonsin tidigare. Det är svårt att förutspå hurdan läskunnighet vi kommer att behöva i framtiden. Därför är det viktigt att mångsidigt i alla ämnen stärka elevens språk- och textmedvetenhet så att hen har verktyg för att fungera i framtidens textvärld. Målet med Läsande skola är att tillsammans med lärare och hela skolans personal skapa en språkmedveten verksamhetskultur som inspirerar till läsning. Med hjälp av modellen ska vi utveckla och utvärdera vårt eget läsfrämjande arbete. Modellen erbjuder mångsidiga idéer för läsfrämjande och för att skapa en läsande verksamhetskultur samt webbföreläsningar. Som grund för modellen fungerar Lukuliike koulussa-piloten, och modellen har vidareutvecklats med

hjälp av en bred grupp sakkunniga. Från och med 25.4.2022 är vi en **Haruskola**. Skolnätverket Haru inledde sin verksamhet hösten 2022. Skolnätverket stödjer oss i vårt arbete för utvecklingen av socioemotionella och språkliga färdigheter bland barn och unga och en skolkultur som genomsyras av synliga och levande värderingar. Haru jobbar för en skolkultur där humanistiska värderingar är påtagliga och präglar det dagliga mötet mellan människor. En holistisk människosyn, öppenhet och nyfikenhet, uppskattning av mångfald, jämställdhet och vilja att värna om det gemensamma bästa genomsyrar vårt sätt att tänka och agera.

Handlingsplanen som presenteras fokuserar på denna värdegrund, som bas för den dagliga verksamheten, tankar och handlingar i den. Vi vill specificera vad som kan och bör ingå i en verksamhet som strävar efter välmående elever och personal. För att lyckas i detta arbete behövs en stark verksamhetsidé med en mycket positiv attityd. Målet med arbetet är att uppnå välmående i ett brett perspektiv enligt specifikation i värdegrunden. För att detta utvecklingsarbete skall nå god framgång har rektor på enheten en avgörande roll.

Hur gör vi? Det förebyggande arbetet.

Det förebyggande arbetet eller det dagliga arbetet som leder till målet med handlingsplanen för Gul Flagg kan indelas i tre kategorier.

1) Personalens ledstjärna är det goda gemensamma målet

- i verksamheten bör man i alla avseenden sträva efter att förstärka det goda beteendet och den positiva inställningen. Detta kan man bland annat göra genom att rektorn utlyser veckans eller dagens goda gärning. Då får de som utfört det goda en vardaglig synlighet. Man får komma till rektorn då man utfört goda handlingar, istället för de gånger då man gjort fel. Den positiva inställningen förstärks även genom elevernas delaktighet i planeringen och genomförandet av gemensamma aktiviteter. Positiv uppmuntran är även att alla elevers olika styrkor och egenskaper kommer fram i vardagen.
 - Vi återkommer till planeringen av positiv förstärkning och positiv pedagogik på höstterminen 2024.
- I början av varje läsår, samt även under ett pågående läsår, kartläggs välmåendet och de sociala förutsättningarna genom enkäter och sociogram. I denna kartläggning framgår hur var och en upplever situationen gällande trygghet, trivsel och delaktighet på skolan. Det är viktigt att det framgår var på skolområdet konfliktsituationer kan uppstå. Dessa enkäter går igenom årskursvis av klassläraren, som framför resultatet till skolans elevvårdsteam. Där diskuteras på ett allmänt plan vilken typ av förebyggande verksamhet som är bäst lämpad under läsåret. Trivselenkäterna kan vara ur KiVa-skola-programmet. Enkäter där man vill fokusera på särskilda frågor kan enkelt göras upp efter behov i Google och delas med eleverna. Svaren kategoriseras automatiskt.
- Väl förankrade rutiner i hur vardagen sköts. Personalen jobbar mot samma mål med gemensamt ansvar för alla elever. De vuxna på skolan är överens om ordningsregler- och

trivselregler samt förmedlar dessa vidare till elever och vårdnadshavare. Det är viktigt med kontinuerligt återkommande värdegrundsdiskussioner under läsåret inom personalen. Värdegrundsdiskussioner hänför sig inte enbart till regler, utan även till frågor som hur man ser på undervisningen och tanken bakom den fria verksamheten i allmänhet. Det handlar om att diskutera värdegrundsfrågor.

- Den pedagogiska personalen och personalen inom elevhälsan samarbetar kontinuerligt genom elevvårdsmöten för att uppdatera optimala arbetssätt. Vid enskilda svårare situationer inom elevhälsa är det viktigt att nätverket av elevvårdspersonal finns till och delar ansvaret och tar ett större ansvar vid behov, så att verksamheten med den övriga gruppen kan fortsätta friktionsfritt.
- Alla vuxna har enligt lag skyldighet att reagera då det uppstår konfliktsituationer, eller situationer som leder till att eleven inte känner sig tillfreds med situationen i skolan.
- Konfliktsituationer tas upp enligt modell som beskrivs i denna handlingsplan. I utredningar framgår att 10% av elever i grundskolan känner/har känt sig mobbade, medan en ännu större procent känner sig ledsna i skolvardagen på grund av mindre händelser. Det är därför viktigt med nolltolerans inför dessa problem, liksom ett tidigt ingripande. Stigmatisering kan ha negativa effekter för fortsättningen. Därför ska man i konfliktsituationer som uppstår undvika begrepps användning som mobbare och mobbad. Alla bör beredas en god möjlighet att ta sig ur situationen på ett bra sätt.
- Personalen på skolan använder positiv förstärkning av det goda beteendet. Då problemsituationer uppstår kan man konkretisera förväntat beteende genom mål att uppnå per dag eller vecka för enskild elev.
- Rastövervakning samt övervakning av den fria verksamheten måste fungera. Personalen går alltid ut i god tid då hen har rastövervakning o dyl.
- Personalen styr val av arbetsgrupper (inte bara ämnesmässiga utan även vid utflykter och andra situationer).
- Gemensam planering av temahelheter och temadagar med åldersblandade elevgrupper, där vänelevskontakten lyfts fram. Temahelheterna och temadagarna skall helst återknyta till årstemat och de övergripande teman som man jobbar/jobbat med.
- Man involverar lokala aktörer/föreningar/företag i att bygga upp en dialog mellan skola och samhälle. Elever kan bidra med sin arbetsinsats samt få ta del av vad de utomstående aktörerna har att erbjuda.
- Samarbete med de andra Gul Flagg skolorna i regionen till exempel genom en gemensam blogg, besök eller gemensamma eTwinning-projekt.
- Årlig utvärdering av handlingsplanen både inom personalen samt genom att höra elevers och vårdnadshavares tankar. Detta kan ske under utvärderingssamtal samt under det dagliga arbetet med eleverna.
- Friends (Paula Barrett) programmet används för att träna sociala situationer.

- Må Bra Tillsammans – handbok för främjande av lågstadieelevers psykiska hälsa används
- Verksamhet som förebyggande arbete – vad väljer vi att fokusera på i år?
 - Kamratmedling (Verso), elever fortbildas till att bli kamratmedlare
 - Elevrådsledd rastaktivitet
 - Temaraster
 - Samarbete mellan förskola-skola
 - Stegvis, program för att hjälpa elever att sätta ord på känslor
 - Friends, programmet som främjar hälsa i skolan.
 - Ta upp kriser, fredsförhandling, medling som tema i klass
 - Öva förhandlingsteknik i form av rollspel
 - Bjuda in utomstående experter att delta i tema-arbeten på skolan
 - Besöka närliggande anstalter som kan ha glädje av elevers närvaro. T.ex. genom att besöka åldringshem där man kan läsa för åldringar, uppträda för dem etc.
 - Årlig träning av akut första hjälp, vi hjälper alltid en medmänniska i nöd.
 - Elever skapar konkreta planscher/bilder/filmer både interaktivt och konkret samt både individuellt och i grupp för att konkretisera värdegrunden i verksamheten.
 - Delta i trädplanteringsprojekt.
 - Vänskolor i andra länder.
 - Gäster från andra kulturer.
 - Sagor, berättelser, musik och traditioner från andra länder.
 - Konstutställning och morgonsamling i skolan över gemensamma projekt.
 - Morgonsamlingar som fokuserar på andra religioners högtider, varför de firas, hur och när.
 - Veckans goda gärning som tema för att förstärka positivt beteende och bemötande i stort och smått.
 - Kontinuerliga klass- eller åldersblandade morgonsamlingar där aktuella teman och ärenden diskuteras.
 - Kompisbänk ute på gården. På den kan en elev sätta sig om man gärna vill vara med men inte har någon just då att vara med. Eleverna i skolan bör veta att om någon sitter på bänken så går man och frågar om hen vill vara med.

2) Eleverna som experter

- Kamratmedling som verktyg för att medla i konfliktsituationer
- Kamratmedlarnas roll blir även att fungera som ambassadörer för kamratmedlingen.
- Eleverna är experter på att komma med konstruktiva idéer för att bygga upp en gemensam vi-anda. Elevrådet är viktigt, liksom de enskilda klassernas synpunkter. Elevrådet väljs genast vid läsårets början. Elevrådet sammanträder minst en gång i månaden och tar upp aktuella frågor och arrangerar aktiviteter i skolan. En idélåda finns i skolan. Andra elever än elevrådsmedlemmar kan således föra fram ärenden anonymt.
- Vänelevsverksamheten är en viktig del för att stöda nya elever och för att stärka gemenskapen. Den klass som står i tur att bli vänelever för de nya ettorna får utbildning för detta på vårterminen innan, detta gäller elever i åk 3.
- Ökat ansvar för eleven i både det individuella arbetet (t.ex. lärande samtalet på åk 5-6 hålls av eleven) samt i arbetet för det gemensamma väl, detta bland annat genom planering av verksamheten.
- Eleven är viktig vid identifierande av situationer som kan leda till mobbning/mobbningssituationer.
- Fostrar elever som bryr sig om varandra, skapar god stämning, säger ifrån och som säger: Hej!
- Eleverna ges möjlighet att delta i olika råd i skolan. Dessa råd är bland annat kamratmedlingsrådet, elevrådet, elevagentrådet, miljörådet och aktivitetsrådet.

3) Vikten av engagerade vårdnadshavare

- Kontakten mellan hem och skola stöds av gemensamma projekt såsom tex olika jippon som föräldraföreningen och skolan ordnar tillsammans. Evenemang som dessa främjar lågtröskelprincip för kontakt mellan hem och skola. Föräldrarna inbjuds att delta i skolans verksamhet genom olika projekt såsom läscirklar och att berätta om sina yrken i klasser.
- Ansvarar för att en utvilad och mätt elev förbereds för skoldagen. Har ansvar för att det egna barnets läroplikt genomförs.
- Deltar i lärande samtal som vårdnadshavare.
- I mån av möjlighet deltar i skolans evenemang som eleverna bjuder på.
- Får delta i föräldramöten där viktiga frågor för den gemensamma verksamheten lyfts upp.
- Var en positiv förebild. Det är viktigt att prata om både positiva och negativa saker som sker på skolan. Tala positivt om skolan. Ta kontakt med skolan då frågor uppstår.

Då vi upptäcker elever som inte mår bra eller konfliktsituationer

Då fall av mobbning eller fall där eleven helt enkelt känner sig illa till mods på grund av osakligt beteende upptäcks tas detta genast i på skolan. Efter att man identifierat problemet så ingriper man i det (enligt plan). Efter ingripandet påföljer övervakning och uppföljning av fallet. Skolan använder kamratmedling som primär metod för att lösa konflikter.

Metod:

KAMRATMEDLING

om eleven inte önskar elevledd medling så går meddelandet om behov av hjälp vidare

LÄRARLEDD MEDLING

om problemet inte kan utredas på de första två nivåerna så går det vidare till behandling i nivå tre.

UTREDNINGEN SKÖTS AV ELEVVÅRDSPERSONAL

om problemets natur är så pass känsligt eller svårt att det bedöms behöva vuxenledd utredning så går det till kurator direkt.

SKOLPOLISEN KOPPLAS IN FÖR ATT STÖDA PARTERNA ATT NÅ EN LÖSNING

vid svåra fall av utstötning och mobbning kopplas skolpolisen in.

Steg i ett upptäckt fall där något tråkigt har hänt eller någon blivit illa behandlad:

- 1. FALLET SOM UPPDAGATS ELLER ANMÄLTTS MEDDELAS AV EN VUXEN TILL KAMRATMEDLINGSTEAMET (elever som upptäckt något meddelar den vuxna som antecknar och för blanketten om begäran om medling till lärarrummets kamratmedlingslåda där dessa skall förvaras).**
- 2. KAMRATMEDLINGSTEAMETS DEJOURER (2 DEJOURPAR/VECKA) KONTROLLERAR OM DET FINNS ETT FALL ATT MEDLA (röd lapp i lärarrummet) UNDER MATRASTEN KL 11.05-11.30 (i medeltal räcker en medlingssession ca 8 min).**
- 3. KAMRATMEDLARNAS AVGÖR OM DE HAR JÄV OCH MÅSTE UTEBLI. (Även om det gäller konfliktsituation med elever i äldsta årskurserna kan dessa inte medlas av de yngsta medlarna). KAMRATMEDLARNAS MEDDELAR EN VUXEN ATT ETT MEDLINGSFALL INLEDS I GRÖNA RUMMER.**

Då elevvårdspersonal/personal kopplas in i utredning av ett fall då något hänt mellan elever på skolan eller då någon upplever att den inte mår bra:

1. **VAD HAR HÄNT?** Minst två ansvariga vuxna involveras. Endast den ena kan dock träffa eleverna. Alla parter måste noggrant höras. Ibland kan det finnas behov att från början koppla in till exempel kurator i arbetet. Ifall det dröjer innan man kan få till stånd en konkluderande träff/samtal med kurator så bör ändå vårdnadshavare meddelas att denna typ av utredning är på gång, trots att man dröjer att komma ut med mera info tills situationen är klar på skolan. Ögonvittnen höras.
2. **UTREDNINGEN:** Denna punkt kan skötas olika, bedömning från fall till fall. Minst två vuxna är involverade i det som har hänt. Dock betyder inte det att det alltid är två vuxna med på tillfället då barnet höras. Två vuxna kan upplevas som hotfullt, vilket inte i sig gagnar utredningen. När ett samtal förs så bör man alltid klargöra att man antecknar det som sagts och sammanfattningsvis på slutet gå igenom det som antecknats för att den inkopplade eleven skall ha samma uppfattning som den vuxna efter avslutat samtal. En blankett finns för ändamålet. Där kan till slut finnas en ruta som kryssas i, "parterna har gått igenom det antecknade". Det är viktigt att inte döma som vuxen. Ett kort protokoll över händelsen, med hänsyn till sekretessfrågor, skickas hem till vårdnadshavaren. Alternativt kan även vårdnadshavare meddelas om detta muntligt.
3. **KONKLUSION och ÅTGÄRDER:** då samtliga utredningssamtal har avslutats och de två vuxna som har ansvar har en tillräckligt klar bild av handlingen så konkluderas fallet. Man vidtar åtgärder. Vilka typer av åtgärder? Vårdnadshavare kontaktas. De ansvariga

personerna förväntas kunna sätta fingret på varför detta hände. (Dock utan att ställa den typen av varför-frågor till parterna. Offret skall inte behöva ha en förklaring på det som hände och förövaren skall inte kunna legalisera det som hände). Personalen på skolan måste veta vad som är på gång för att kunna följa upp situationen. Dock inte i detalj, endast nödvändig information för att kunna trygga uppföljningen. Detta meddelas hela personalen som har rastövervakningskyldighet.

4. UPPFÖLJNING: Har problemet upphört? Uppföljningssamtal på samma grunder som tidigare samtal. Om inte, finns det eventuellt behov av att koppla in personal från elevhälsan? Hänvisning till personal inom elevhälsa? Vårdnadshavare meddelas uppföljningens resultat.

Vi vill rikta ett stort tack för samarbetet till Martti Ahtisaaren koulu i Kuopio!

Ett stort tack även till Yellow Flag organisationen på Irland som frikostigt låtit oss ta del av deras tankar för social välfärd.

Bilagor: Blanketter

Skolans värdegrund i ett nötskal:

